

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Istorie medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Introducere in istoria medie a Romaniei						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. dr. Ovidiu Ghitta, Conf.dr. Adinel Dinca						
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. dr. Ionut Costea, Conf. dr. Radu Marza						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	6	Din care: 3.2 curs	3	3.3 seminar/laborator	3
3.4 Total ore din planul de învățământ	84	Din care: 3.5 curs	42	3.6 seminar/laborator	42
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					3
Examinări					3
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		91			
3.8 Total ore pe semestru		175			
3.9 Numărul de credite		7			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Nu este cazul
4.2 de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Aparatura tehnica necesara prezentari power-point
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	- Spirit critic și analitic privind problematica istorie medievale - Analiza surselor primare istorice cu referire la evul mediu - Cunoasterea literaturii istorice secundare
Competențe transversale	- Etica profesională - Comunicare academică și științifică

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Însușirea metodelor de cercetare istorică bazate pe sursele istorice primare
7.2 Obiectivele specifice	Cursul are ca obiectiv introducerea studenților în problematica generală și specială a istoriei medievale și premoderne a României. Se urmărește mai întâi familiarizarea lor cu dezbaterile istoriografice referitoare la periodizarea intervalului cronologic cuprins între secolele VI-XVIII. Se pune apoi accent pe aprofundarea principalelor procese istorice și evenimente desfășurate în regiune până în secolul XVI. (încheierea etnogenezei și a glotogenezei, încreștinarea, formarea structurilor politico-statale, apariția și organizarea vieții urbane, evoluția principalelor categorii sociale, raporturile politice cu puterile din zonă, influența curentelor culturale și ideologice europene asupra societății locale. În partea a doua a cursului, este evidențiată evoluția spre modernitate în câteva domenii majore (politic, social, instituțional, religios, cultural), prin care se exemplifică dinamica acestui complicat proces istoric.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
- Sfârșitul lumii antice și începuturile Evului Mediu pe teritoriul României	Prelegere	
Primele formațiuni politice medievale din secolele IX-XI	Prelegere	
Formarea Voievodatului Transilvaniei; situația Banatului și a Părților vestice; formarea Țării Românești și Moldovei	Prelegere	
Situația Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei în a doua jumătate a secolului al XIV-lea (urmasii lui Basarab I și ai lui Bogdan I; regimul de stări din Transilvania)	Prelegere	

Situația economică și socială. Instituțiile medievale românești. Biserica și credința	Prelegere	
Cruciadele târzii și românii în secolul al XV-lea. Situația Țărilor Române în secolul al XVI-lea; impunerea regimului otoman	Prelegere	
- Mihai Viteazul și Cruciada Târzie	Prelegere	
Monarhia feudală (1601-1716)	Prelegere	
Ortodoxia, Reforma și Contrareforma în secolul XVII	Prelegere	
Secolul XVIII în Transilvania, Moldova și Țara Românească; reformismul habsburgic și fanariot; evoluții politice, sociale și confesionale	Prelegere	
Umanism, baroc, iluminism	Prelegere	

Bibliografie

M. Bărbulescu, Ș. Papacostea, P. Teodor, K. Hitchins, D. Deletant, *Istoria României*, Ed. Enciclopedică, 1998; *Istoria Transilvaniei* (coordonatori: I.A.Pop, Th. Nagler, A. Magyari), Centrul de Studii Transilvane, vol. I (2003), vol. II (2005), vol. III (2008), *Istoria României* (coord. Ioan Aurel Pop, Ioan Bolovan), Academia Română, Centrul de Studii Transilvane.....; Ioan-Aurel Pop, *Din mâinile valahilor schismatici. Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale (secolele XIII-XIV)*, Editura Litera, 2011; V. Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982; M. Coman, *Putere și teritoriu. Țara Românească medievală (secolele XIV-XVI)*, Editura Polirom, 2013; B. Murgescu, *Țările Române între Imperiul otoman și Europa creștină*, Editura Polirom, 2012; R. Theodorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern*, vol. I-II, Editura Meridiane, 1987; D. Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Romanitatea Orientală la începuturile Evului Mediu	Dezbateri	
	Dezbateri	
Transilvania în secolele IX-XIV	Dezbateri	
Formarea Tarii Romanesti	Dezbateri	
Formarea Moldovei	Dezbateri	
Geneza principatului Transilvania	Dezbateri	
Proprietatea in Evul Mediu in tarile romane	Dezbateri	
Structuri sociale in Evul Medie: nobilimea	Dezbateri	
Institutiile centrale: domnia	Dezbateri	
Adunarea Starilor si Sfatul domnesc	Dezbateri	
Institutiile principatului Transilvania	Dezbateri	
Biserica romanilor din Transilvania in secolul al XVII-lea	Dezbateri	
Reformismul habsburgic in Transilvania	Dezbateri	
Miscările taranesti in Transilvania in a doua jumatate a sec. XVIII	Dezbateri	

Bibliografie

TEMA 1: ROMANITATEA ORIENTALĂ LA ÎNCEPUTURILE EVULUI MEDIU

- Romanitatea Orientală: spațiul etnogenezei românești. Geografie și populații. Linia Jireček
- istoria prin cuvinte: vlah, voloh, valah, olah, Vlahia
- izvoare istorice – atestarea românilor / vlahilor în izvoare
- Asăneștii: de la răscoală la imperiu (țarat). Relațiile cu Bizanțul și bulgarii

Bibliografie

Adolf Armbruster, *Romanitatea românilor*, București, 1972 (1997), cap. I, paragr. 1-3.

George Murnu, *Studii privitoare la trecutul românilor de peste Dunăre*, București, 1984, p. 67-129.

Petre P. Panaitescu, *Introducere la istoria culturii românești*, București, 1968, p. 114-122 (vezi și ediția 2000).

Hadrian Daicoviciu, *Etnogeneza românilor*, în vol. *Națiunea românilor*, București, 1984, p. 157-164.

Izvoare

Izvoare privind istoria României, vol. III, îngrijit de Al. Elian și N. Tanașoca, București, 1975, p. 39-43 [imaginea vlahilor în opera istoricului bizantin Kekaumenos]

Referat: "Asăneștii"

Stelian Brezeanu, *Romanitatea Orientală în Evul Mediu*, București, 1999, p. 172-195 (sau art. *Imperator Bulgariae et Vlachie*, în *Revista de Istorie*, XXXIII, 1980, nr. 4, p. 651-674)

Gh.I. Brătianu, *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești*, București, 1980, p. 57-83.

N-Ș. Tanașoca, *O problemă controversată de istorie balcanică: participarea românilor la restaurarea țaratului bulgar*, în vol. *Răscoala și statul Asăneștilor*, coord. Eugen Stănescu, București, 1989, p. 153-178.

TEMA 2: TRANSILVANIA ÎN SECOLELE IX-XIV

- geneza voievodatului Transilvaniei: cucerirea de către maghiari, etapele organizării. Transilvania în cadrul regatului Ungariei. Instituțiile voievodatului
- colonizări, Stări, privilegii, autonomii

Bibliografie

Ioan Aurel Pop, *Români și maghiari în secolele IX-XIV*, Cluj, 1996, p. 148-162, 166-173, 177-184.

Engel Pál, *The Realm of St. Stephen*, London & New York, 2001, p. 66-83.

Șerban Papacostea, *Românii în secolul al XIII-lea*. București, 1993, p. 125-135, 144-164.

Konrad Gündisch, *Autonomie de stări și regionalitate în Ardealul medieval, în Transilvania și sașii ardeleni în istoriografie*. Ed. Hora, Sibiu, 2001, p. 33-53.

Bibliografie facultativă

Victor Spinei, *Migrația ungurilor în spațiul carpato-dunărean și contactele lor cu românii în secolele IX-X*, în *Arheologia Moldovei*, Iași, XIII, 1990, p. 103-147.

Gyula Kristó, *Histoire de la Hongrie medievale*, I, Rennes, 2000.

Histoire de la Transylvanie, Budapest, 1990, p. 145-156, 161-180, 196-210 (sau ale ediții)

Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. I, Cluj, 1970, p. 98-105, 131-137, 172-175, 186-203, 247-256.

Izvoare

Documente privind istoria României. Seria C. *Transilvania*, vol. I, București, 1951, p. 189-193, 208-210 [Bula de Aur, 1222 și Andreanum, 1224]

Referat: "Autonomii și privilegii. Transilvania în cadrul Regatului maghiar"

Engel Pál, *The Realm of St. Stephen*, London & New York, 2001, p. 83-124.

Martyn Rady, *Voivode and Regnum: Transylvania's Place in the Medieval Kingdom of Hungary*, in *Historians and the history of Transylvania*. Ed. Laszlo Peter. Columbia University Press, New York, 1992, p. 87-101.

TEMA 3: FORMAREA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

- cadru politic internațional (Ungaria, tătarii, statele sud-slave)
- *Diploma Cavalerilor Ioaniți* (1247)
- problema descălecatului în istoriografie
- problema raporturilor de putere între domnie și feudali

Bibliografie

Stelian Brezeanu, *Romanitatea Orientală în Evul Mediu*, București, 1999, p. 209-228 (sau art. *Model european și realitate locală în întemeierile statale medievale românești. Un caz „Terra Bazarab”, în Revista istorică*, V, 1994, 3-4, p. 211-232).

Șerban Papacostea, *Românii în secolul al XIII-lea*. București, 1993, p. 136-144.

Sergiu Iosipescu, *Românii din Carpații Meridionali la Dunărea de Jos de la invazia mongolă până la consolidarea domniei a toată Țara Românească*, în vol. *Constituirea statelor feudale*, București, 1980, p. 50-97.

Bibliografie facultativă

Dimitrie Onciul, *Scrieri istorice*, vol. I, Cluj, 1972, p. 328-428, 562-672.

Izvoare

Letopisețul Cantacuzinesc în vol. *Cronicari munteni*, vol. I, București, 1961, p. 83-84 [direcții de descălecat, aspecte demografice și organizatorice].

Documenta Romaniae Historica. Seria B. Țara Românească, vol. I, București, 1966, p. 3-11 [*Diploma Cavalerilor Ioaniți* (1247): realități geografice: teritoriul acordat Ioaniților, formațiuni politice; politica de înlesniri fiscale].

Referat 1: “Problema descălecatului în istoriografia română”

Gheorghe I. Brătianu, *Tradiția istorică despre întemeierea statelor medievale românești*, București, 1980, p. 85-117.

Șerban Papacostea, *Geneza statelor medievale românești*, Cluj, 1988 (sau ediția 2000), p. 8-28 (cap. *Geneza statelor românești. Schiță istoriografică și istorică*).

Nicolae Stoicescu, “*Descălecat*” sau întemeiere? *O veche preocupare a istoriografiei românești. Legendă și adevăr istoric*, în vol. *Constituirea statelor feudale*, București, 1980, p. 123-164.

Referat 2: “Întemeietorul”: Negru Vodă versus Basarab

Dimitrie Onciul, *Scrieri istorice*, vol. I, Cluj, 1972, p. 328-428.

Nicolae Stoicescu, “*Descălecat*” sau întemeiere? *O veche preocupare a istoriografiei românești. Legendă și adevăr istoric*, în vol. *Constituirea statelor feudale*, București, 1980, p. 154-164.

Stelian Brezeanu, *Basarab. O nouă ipoteză asupra originilor antroponimului*, în idem, *Identități și solidarități medievale. Controverse istorice*, București, Ed. Corint, 2002, p. 371-386.

Prezentare de carte: Otto Brunner, *Land and Lordship. Structure of Governance in Medieval Austria*. University of Pennsylvania Press, 1984.

TEMA 4: FORMAREA MOLDOVEI

- cadru politic regional (Ungaria, cumanii, tătarii, cnezatele rusești)
- societatea la răsărit de Carpați înainte de descălecat
- românii din Maramureș și relația lor cu regalitatea maghiară
- marca condusă de Dragoș la răsăritul Carpaților
- descălecatul lui Bogdan
- există un paralelism al întemeierilor Țării Românești și Moldovei?

Bibliografie

Radu Popa, Țara Maramureșului în secolul al XIV-lea, București, 1970, p. 168-181, 193-214, 240-248 (ediția 1997, p. 161-171, 183-202, 224-230).

Victor Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*, București, 1983, p. 290-331 (ediție Chișinău, 1994, p. 342-395).

Ștefan S. Gorovei, *Întemeierea Moldovei. Probleme controversate*, Iași, 1997, p. 33-70.

Șerban Papacostea, *Geneza statelor medievale românești*, Cluj, 1988 (sau ediția 2000 !), p. 33-48 (cap. *Triumful luptei pentru neatârnaire: întemeierea Moldovei...*)

Bibliografie facultativă

Ovidiu Pecican, *Arpadieni, Angevini, români*, Cluj Napoca, 2001, p. 87-124.

Izvoare

Documenta Romaniae Historica. Seria D. *Relațiile dintre Țările Române*, vol. I, București, 1977, p. 75-78, 80-83 [diplomele acordate de regele Ludovic cel Mare al Ungariei nobililor români Dragoș și Balca ca răsplată pentru ajutorul militar acordat în Moldova].

Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția P.P. Panaitescu, București, 1958, p. 68-70 [variantele IV și VII ale descălecatului].

Referat: "Moldova înainte de Bogdan. Descălecatul lui Dragoș"

Victor Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*, București, 1983, p. 188-192, 198-204, 290-310 (ediție Chișinău, 1994: p. 97-106, 171-180, 342-395).

Pompiliu Teodor, Nicolae Edroiu, Ioan Aurel Pop (coord.), *Istoria medie a României. Formarea statelor medievale românești (sec. XII-XIV)*, Cluj Napoca, 1992, p. 149-160 (studiul lui C. Cihodaru), 184-197 (studiul lui Șt. St. Gorovei).

TEMA 5: GENEZA PRINCIPATULUI TRANSILVANIA

- Europa Centrală înainte și după lupta de la Mohács (1526): Ungaria, Imperiul Romano-German, Polonia-Lituania, Imperiul Otoman
- războiul civil între Ioan Zapolya și Ferdinand de Habsburg. Tratatul de la Oradea
- etapele formării principatului Transilvania: cronologie, instituții, geografia principatului
- statutul Transilvaniei față de Înalta Poartă

Bibliografie

Cristina Feneșan, *Constituirea principatului autonom al Transilvaniei*, București, 1997, p. 17-38, 79-118, 146-176, 177-194.

Mathias Bernath, *Habsburgii și începuturile formării națiunii române*, Cluj-Napoca, 1994, p. 25-35.

Histoire de la Transylvanie, Budapest, 1990, p. 243-257.

Bibliografie facultativă

Călin Felezeu, *Statutul principaului Transilvaniei în raporturile cu Parta otomană (1541-1688)*, Cluj, 1996

Aurel Decei, *Istoria Imperiului Otoman*, București, 1980, p. 159-199.

G. Barta, *Az erdélyi fejdelemség szülése*, Budapest, 1979, p. 8-121.

Izvoare

Österreichische Staatsverträge. Fürstentum Siebenbürgen (1526-1690). Bearbeitet von Roderich Gooss, Wien, 1911, p. 69 (tratatul de la Oradea, 1538, titulaturile semnatarilor).

TEMA 6: PROPRIETATEA ÎN FEUDALISMUL ROMÂNESC

- geneza feudalismului românesc
- tipuri de proprietate
- domeniul feudal
- instituțiile proprietății. Terminologie. Categoriile de termeni

Bibliografie

Ion Donat, *Domeniul domnesc în Țara Românească (sec. XIV-XVI)*. București, 1996, p. 92-123.

Instituții feudale din Țările Române. Dicționar, coord. O. Sachelarie și N. Stoicescu, București, 1988 (vocale: alodiu, baștină, braniște, cotropire, curătură (laz), darea calului, delniță, descălecat, desherență, devălmășie, domeniu domnesc, domeniu feudal, dominium eminens, dușegubină, imunitate, monopol seniorial, ocol, ocină, ohabă, prădalnică, preemțiune (protimisis), proprietate, rezervă feudală, roire, seliște-săliște, silnicie, slobozie, trădare (hiclenie), uric, vatra satului, vislujenie).

Izvoare

Ștefan Pascu, Vladimir Hanga, *Crestomație pentru studiul istoriei statului și dreptului românesc*, vol. III, București, 1963, p. 497-538 – fragmentele nr. 798-802, 809-820, 827-832, 859-870, 877-883 [fragmente de documente medievale românești cu subiecte social-economice: atenție la terminologia proprietății!].

Documente privind istoria României. Seria B. Țara Românească. sc. XVII, vol. II, doc. nr. 10, 12, 13, 21, 26, 40; *Ibidem*, vol. III, doc. nr. 5, 54.

Referat: "Imunitatea în Evul Mediu românesc"

Al. Busuioceanu, *Imunitatea feudală*, în *Arhivele Olteniei*, 1985, nr. 4, p. 74-82.

Dinu C. Giurescu, *Caracteristici ale feudalismului românesc*, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie A.D. Xenopol*, Iași, 1978, p. 395-402.

Prezentare de carte: Susan Reynolds, *Fiefs and Vasals: the Medieval Evidence Reinterpreted*, New York, 1994, p. 1-78.

TEMA 7: STRUCTURI SOCIALE ÎN EVUL MEDIU: NOBILIMEA

- originea feudalității românești. Structuri nobiliare în Țara Românească și Moldova: cneaz, boier, vlastelin. Diferența boierie – dregătorie
- nobilimea românească din Transilvania: înnobilare / confirmare? Dreptul cnezial și dreptul nobiliar. Problema confesională

Bibliografie

Ioan Aurel Pop, *Instituții medievale românești*, Cluj, 1991, p. 36-58.

Violeta Barbu, *De bono coniugali. O istorie a familiei din Țara Românească în secolul al XVII-lea*. Ed. Meridiane, București, 2003, p. 37-60.

Ioan Drăgan, *Nobilimea românească din Transilvania între 1440-1514*, București, 2000, p. 117-187, 244-262.

Mályusz Elemér, *Hungarian Nobles of Medieval Transylvania*, în *History & Society in Central Europe*, 2, Budapest-Krems, 1994, p. 25-53.

Bibliografie facultativă

Nobilimea românească din Transilvania. Coordonator: Marius Diaconescu. Satu Mare, 1997 (studiile lui I. Drăgan, p. 5-33, 110-128, I.A. Pop, p. 36-55).

Izvoare

Izvoare privind Evul Mediu românesc. Țara Hațegului în secolul al XV-lea (1402-1473). Ediție de Adrian Andrei Rusu, Ioan Aurel Pop, Ioan Drăgan. Cluj-Napoca, 1989, p. 40-42, 52-53, 93, 140, 142-143, 162-163, 194-195, 257 [diplome regale acordate unor nobili români din Hațeg: relații politice, sociale, juridice, de proprietate].

Referat: "Geneza clasei boierești"

Petre P. Panaitescu, *Interpretări românești*. București, 1994, p. 31-64.

Idem, *Introducere la istoria culturii românești*, București, 1968, p. 174-184.

Constantin Giurescu, *Despre boieri*, București, 1925.

Prezentare de carte: Martyn Rady, *Nobility, Land and Service in Medieval Hungary*, London, 2000.

TEMA 8: INSTITUȚII CENTRALE: DOMNIA

- elemente bizantine și slavone în ideologia și funcționarea instituției domnești
- titulatura domnească
- prerogativele domniei
- succesiunea la tron
- evoluția instituției domnești (sec. XIV-XVII)

Bibliografie

Constantin Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova, a. 1324-1881*. I. Secolele XIV-XVI. Ed. Enciclopedică, București, 2001, p. 19-27 (*Domnia în Țara Românească și Moldova*)

Valentin Al. Georgescu, *Bizanțul și instituțiile românești*, București, 1980, p. 41-47.

Emil Vârtosu, *Domnia în Țările Române*, București, 1960, p. 83-105, 183-223.

Andrei Pippidi, *Tradiția politică bizantină în Țările Române*, București, 1982, p. 17-52 (cap. *Domnia*) (vezi și ediția 2000).

Dimitri Obolensky, *Un Commonwealth medieval. Bizanțul*. Ed. Corint, București, 2002, p. 9-12, 283-286, 344-353.

Bibliografie facultativă

Istoria dreptului românesc, vol. I, București, 1980, p. 250-260.

Izvoare

Documenta Romaniae Historica. Seria B. *Țara Românească*, vol. I, București, 1966, p. 28-29, 50; *Ibidem*, Seria A. *Moldova*, vol. I, p. 3. [hrisoave domnești: vezi titulaturile domnilor!]

Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția P.P. Panaitescu, București, 1958, p. 91 (Cîndu s-au strînsu țara la Direptate), 120-121 (De moartea lui Ștefan vodă celui Bun), 145 (Cîndu au perit Arbure hatmanul..., Cîndu s-au rădicatu boierii Moldovei...), 147 (De domniia lui Pătru vodă Rareș...), 171 (De domniia lui Alexandru vodă Lăpușeanu...), 190 (După ce s-au așezat Alixandru vodă..., Cîndu au omorît Alixandru vodă 47 de boieri...), 218-221.

Referat: "Relațiile cu Înalta Poartă și efectele lor asupra autorității domnești"

T.Gemil, *Români și otomani în sec. XIV-XVI*, Buc., 1991, p. 17-47.

M.Maxim, *Țările Române și Înalta Poartă*, Buc., 1994, p. 206-245.

Peter Sugar, *Southeastern Europe under Ottoman Rule, 1354-1804*, Seattle-London, 1977, p. 173-177 (cazul orașului Dubrovnik / Raguza)

TEMA 9: ADUNAREA STĂRILOR ȘI SFATUL DOMNESC

- terminologie: Stări, regim de Stări, Adunarea Stărilor, Sfat Domnesc
- compoziție, prerogative, caracter reprezentativ
- etapele regimului de stări în Țara Românească și Moldova: domniile autoritare (sec. XIV-XV), criza regimului de stări (sec. XVI), Matei Basarab și Vasile Lupu, levantinizarea

Bibliografie

Gheorghe I.Brătianu, *Sfatul domnesc și adunarea stărilor*, București, 1995, p. 61-96, 108-172.

Idem, *Adunările de Stări în Europa și în Țările Române în evul mediu*. Ed. Enciclopedică, București, 1996, p. 35-53.

Andrei Pippidi, *Tradiția politică bizantină în Țările Române*, București, 1982, p. 109-115.

Bibliografie facultativă

Petre P. Panaitescu, *Marea adunare a țării, instituție a orânduirii feudale în Țările Române*, în *Studii. Revistă de istorie*, 1957, p. 153-165.

Istoria dreptului românesc, vol. I, București, 1980, p. 278-286.

* * *, *Problema organizării statale ca "regim boieresc" în Țara Românească și Moldova*, în *Revista de Istorie*, XXXII (1979), p. 941-956.

Izvoare

Documenta Romaniae Historica. Seria B. Țara Românească, vol. XXIII, București, 1969, p. 406-408, 412-413 [decretele lui Leon Tomșa vodă din 1631 cu măsuri contra grecilor și în favoarea micii boierimi].

Istoria Țării Românești. 1290-1690. Letopisețul Cantacuzinesc. Ediție de C. Grecescu și D. Simonescu, București, 1960, p. 58-59 [semnarea de către delegația stărilor muntene a tratatului de la Alba Iulia, 20 mai 1595, împotriva voinței lui Mihai Viteazul], 89-99 [răscoalele boierimii muntene la 1630-1631 și întronarea lui Matei Basarab].

Mihai Viteazul în conștiința europeană, vol. I, *Documente externe*, București, 1982, p. 93-96 [prevederile tratatului de la Alba Iulia, 20 mai 1595: importanța pentru relațiile stări-domnie în timpul lui Mihai Viteazul și pentru relațiile Țării Românești cu Transilvania].

Referat: "Sfatul domnesc"

Nicolae Stoicescu, *Sfatul domnesc și marii dregători*, București, 1983, p. 14-16, 27-36, 42-52, 87-95.

Valeria Costăchel, Petre P. Panaitescu, A. Cazacu, *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, 1957, p. 343-351.

TEMA 10: INSTITUȚIILE PRINCIPATULUI TRANSILVANIA

- principatul Transilvania în secolul XVII: cronologie, frontiere
- principele. Titulatură, autoritate, alegere, prerogative. Principii calvini autoritari
- consiliul privat
- dieta: rol politic, prerogative
- relațiile principelui cu Stările. Factorul confesional

Bibliografie

Graeme Murdock, *"Freely Elected in Fear": Princely Elections and Political Power in Early Modern Transylvania*, în *Journal of Early Modern History*, 7, 3-4, 2003, p. 213-244.

Makkai Laszlo, *The Crown and the Diets of Hungary and Transylvania in the Sixteenth Century*, p. 80-91.

Istoria Transilvaniei, vol. I, București, 1996, p. 554-569, 583-617.

Al. Herlea, *Studii de istoria dreptului*, vol. I, Cluj, 1983, p. 46-60.

Bibliografie facultativă

Istoria dreptului românesc, vol. I, București, 1980, p. 260-263, 265-267, 286-288 (principele, consiliul princiar, dieta)

Izvoare

Approbate Constitutionis, în *Mitropolia Ardealului*, XXI, 1976, nr. 7-9, p. 474-485 sau *Constituțiile Aprobate ale Transilvaniei (1653)*. Ediție de Liviu Marcu. Cluj Napoca, 1997, p. 47-51 (despre religii), 58-60, 232 (despre valahi), 62-65 (despre principii), 108 (despre armaliști), 199-201 (despre iobagi).

Referat: „Principe și Stări în Transilvania în prima jumătate a secolului XVII”

Kalman Benda, *Les bases sociales du pouvoir des princes de Transylvanie*, în vol. *La Renaissance et la Reformation en Pologne et en Hongrie*, Budapest, 1963.

Winfried Schultze, *Estates and the Problem of Resistance in Theory and Practice in the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, p. 158-175.

TEMA 11: BISERICA ROMÂNEASCĂ DIN TRANSILVANIA ÎN SECOLUL AL XVII-LEA. DE LA REFORMĂ LA UNIREA CU ROMA

- confesionalizare și disciplină socială în Transilvania (prezentare de carte)
- Reforma și Contrareforma în Transilvania
- Biserica românilor din Transilvania: relațiile cu principatul calvin și religiile recepte
- episcopatul româno-calvin
- Unirea cu Roma

Bibliografie

Graeme Murdock, *Church building and discipline in early seventeenth-century Transylvania*, p. 136-154.

Zenovie Pâclișanu, *Istoria Bisericii Române Unite, în Perspective*, München, an XVII, nr. 65-68, iulie 1994-iunie 1995, p. 41-80.

Doru Radosav, *Cultură și umanism în Banat. Secolul XVII*. Editura de Vest, Timișoara, 2003, p. 97-108, 120-155.

David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1984, p. 134-150.

Bibliografie facultativă

Nicolae Iorga, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase*, vol. I (capitolele despre biserica românilor ardeleni în sec. XVII).

Adrian Andrei Rusu, *Ctitori și biserici din Țara Hațegului până la 1700*. Ed. Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997, p. 78-90.

Izvoare

Ioan Lupaș, *Documente istorice transilvănene*, vol. I, Cluj, 1940, p. 206-209, 209-212, 215-216, 221-223, 225-228 [statutul bisericii românești față de calvinism], p. 464-467 [manifestul unirii lui Atanasie și a protopopilor].

Prezentare de carte

Ronald Hsia Po-chia, *Social Discipline in the Reformation*, London & New York, 1992.

TEMA 12. REFORMISMUL HABSBURGIC ȘI FANARIOT

- definiții, terminologie: reformism, iluminism, iosefinism, științe camerale, etatism, mercantilism, despotism luminat, fiziocratism, raționalism, graniță militară
- cauzele reformismului în monarhia habsburgică
- Transilvania, Banatul, Oltenia și Bucovina ca provincii habsburgice: consecințe
- etapele reformismului: Maria Teresia, Iosif II
- reformele administrative, școlare, judiciare, sociale, confesionale, militare. Cazul Transilvaniei și Olteniei
- românii din Transilvania și reformele Curții de la Viena
- principalele reforme ale lui Constantin Mavrocordat în Țările Române

Bibliografie

Șerban Papacostea, *Oltenia sub stăpânire austriacă*, București, 1971, p. 309-319 (ediția 1998, p. 310-321).

Pompiliu Teodor, *Iluminismul politic românesc*, în idem, *Interferențe iluministe europene*, Cluj-Napoca, 1984, p. 201-234.

Mathias Bernath, *Habsburgii și începuturile formării națiunii române*, Cluj-Napoca, 1994, p. 161-187.

David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1984, p. 221-244 (ediția 1998, p. 270-291).

Jean Berenger, *Istoria Imperiului Habsburgic. 1273-1918*, București, 2000, p. 329-335, 348-357, 360-369.

Bibliografie facultativă

Toader Nicoară, *Transilvania la începuturile epocii moderne (1600-1800)*, Cluj-Napoca, 1997, p. 339-396.

Izvoare

Edictul de Toleranță, în *Transilvania*, XLI, 1910, p. 446-455.

Referat: "Reformismul fanariot"

Florin Constantiniu, *Constantin Mavrocordato et l'abolition du servage en Valachie et en Moldavie*, în *Symposium L'époque Phanariote*, 21-25 oct. 1970, Thessaloniki, 1974, p. 377-384.

Șerban Papacostea, *La Grande charte de Constantin Mavrocordato (1741) et les Reformes en Valachie et en Moldavie*, în *vol. cit.*, p. 365-376.

Dumitru Ciurea, *Nicolas Mavrocordato precurseur du despotisme éclairé*, în *vol. cit.*, p. 358-364.

TEMA 13: MIȘCĂRI ȚĂRĂNEȘTI ÎN TRANSILVANIA (A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XVIII-LEA)

- lumea satului românesc din Transilvania între greco-catolicism și ortodoxie
- răscoala lui Horea în contextul reformismului iosefin

Bibliografie

Keith Hitchins, *Conștiință națională și acțiune politică la românii din Transilvania*, vol. I, Cluj Napoca, 1987, p. 30-62.

David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1998, p. 208, 237-256, 292-308 (sau edițiile 1968, 1984 – mișcările lui Visarion Sarai, Sofronie, răscoala lui Horea).

Toader Nicoară, *Transilvania la începuturile epocii moderne (1600-1800)*, Cluj-Napoca, 1997, p. 295-338.

Izvoare

Samuil Micu, *Istoria Românilor*, vol. II, București, 1995, p. 339-340 [mișcarea lui Sofronie].

Petru Maior, *Istoria bisericii românești*, vol. I, București, 1995, p. 126-129 [despre Visarion Sarai].

David Prodan, *Răscoala lui Horea*, I, București, 1984, p. 441-442 (ultimatumul țăranilor răsculați comitelui suprem și Tablei comitatului Hunedoara, 11 nov. 1784).

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- In cuprinsul sau cursul si seminarul de Introducere in istoria medie a Romaniei integreaza cercetarile recente si relevante din istoriografia romaneasca cu referire la Evul Mediu, problematica majora din literatura istorica generala a ultimilor ani.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoasterea problematiei, a izvoarelor si literaturii de specialitate privind Evul Mediu in Tarile Romane	Examen scris	50%
10.5 Seminar/laborator	Interpretarea textelor medievale si comunicare academica	Scris	50%
10.6 Standard minim de performanță			
• Obținerea notei 5 pentru promovarea la examinarea din seminar si problematica cursului.			

Data completării

18. 09. 2024

Semnătura titularului de curs

Prof. dr. Ovidiu Ghitta

Conf.dr. Adinel Dincă

Semnătura titularului de seminar

Conf. dr. Ionut Costea

Conf. dr. Radu Marza

Data avizării în departament

19.09.2024

Semnătura directorului de departament

Conf. dr. Ionut Costea